

22. julija 1868, št. 111 držav. zak. najmanj 4000 gld. pokojnine. Kdo pa povrne škodo, ki jo trpi ljudstvo še s tem, da se je vsled starih liberalnih zakonov zopet jedno leto neusmiljeno molzlo? In to dela vlada z najhladnejšo krvjo vpricho skrajne revščine kmečkega ljudstva in vkljub temu, da so obupni klici po najpotrebnejšem vsakdanjem kruhu od dne do dne glasnejši! Kaj naj k temu poročimo? Marsikdo naravnost trdi: Kaj tacega je pač le mogoče, kjer ni pravičnosti, kjer ni krščanstva.

Za naše vinogradnike.

(Govor poslanca J. Žičkarja v deželni zboru dne 18. februarja 1898.)

»Visoka zbornica! Z ozirom na poročilo deželnega odbora stran 54. in 55. o njegovem delovanju si usojam najprej svoje začudenje izraziti nad tem, da se na prošnje 463 vinogradnikov za brezobrestna posojila iz brežiškega okraja v letu 1897. ni oziralo in so se prošnje vseh prošnikov odbile. Čudim se dalje opazki na strani 55. poročila deželnega odbora, da se je prošnikom iz okrajev Sevnica in Kozje posojevalo na oral le po 150 gl., med tem ko so prošniki iz drugih krajev prejimali kot brezobrestno posojilo po 250 gl. na oral. Ker ne najdem ne v poročilu deželnega odbora o njegovem delovanju, ne v poročilu vinorejskega odseka nikakega pojasnila, zakaj se je s prošniki iz teh imenovanih okrajev drugače ravnalo pri oddajanju brezobrestnih posojil, kakor s prošniki iz drugih okrajev dežele, prosim, da se mi stvar tukaj v visoki zbornici pojasni.

V obče moram reči, da dobivajo štajarski vinogradniki mnogo težje brezobrestna posojila za popravo svojih vinogradov, kakor vinogradniki po drugih deželah. Na Spodnjem Avstrijskem je predlagal leta 1897. znani poslanec Richter, naj dežela 150.000 gold. odloči v brezobrestno posojilo. Z ozirom na to, da je država za leto 1897. le 80.000 gl. obljubila v ta namen, se je sicer Richterjev predlog odklonil; vendar se je sklenilo, naj Spodnja Avstrija za brezobrestna posojila da znesek s 100.000 gld., ker je gotovo pričakovati, da bo tudi država dala enak znesek. Leta 1897. je bilo torej na Nižjem Avstrijskem 200.000 gl. odločenih za brezobrestna posojila.

Majhna in ubožna kranjska dežela je 1896. leta 285 vinogradnikom razdelila za brezobrestna posojila znesek 45.424 gld. in 1897. leta 337 vinogradnikom 55.550 gld. Polovico te svote je plačala dežela, polovico država. Razun tega je prejelo 1896. leta 59 ubogih vinogradnikov na Kranjskem 557 gld.

mati pa je pozabilši na glad in bolezen, poslušala in poslušala to čudežno pripovedovanje svoje ljubljene . . . Oh, saj je to donelo, kakor da je v prazni puščavi zapela rajska ptičica svojo čarobno pesmico, kakor da se je po smrtnem strahu oglasilo novo življenje, prelepo zadonel zvon, zvon vstajenja našega!

In minilo je morda pol ure, ko se naglo odpró pokvarjena vrata revnega stanovanja in vstopi človek. Žar južnega solca mu je sprinil lice, triletna sužnost mu je na njem zapustila globoke sledove, trpljenje in bol sta mu pobelila lase in brado, ali njegovo ljubeznivo oko je bilo nespremenjeno. »Pavel, oče!« zadoni na enkrat v ubogi izbici, katera je postala v tem času za tri izkušana srca zemeljski raj, luč sreče in blaženosti.

Ko so se zavedli od prvih toli srečnih občutkov, pokaže oče podobo sv. Jožefa in reče: »Glejte jo, vzem sem s seboj to podobo, katero mi je povrnili moj prijatelj, ker je ta podoba bila ono čudežno sredstvo milosti božje, po katerem sem vaju, predragi moji, našel. In sedaj je naša prva in najsvetejša dolžnost, da se zahvalimo velikemu zaščitniku in dobrotniku našemu, sv. Jožefu!« In oče ter hčerka poklekne, tudi bolnica v postelji se vzravna in angelji božji so nesli k prestolu

podpore in 1897. leta 57 lastnikov vinogradov 600 gld. podpore. Polovico teh svot je darovala država. Na Štajarskem se najbrž še na to ne misli, da bi čisto ubogi vinogradniki mogli dobiti enako podporo.

Da bi se leta 1898. na Kranjskem mogle prav znatne svote kot brezobrestna posojila dajati, je letos deželni zbor kranjski sklenil, da si vzame kranjska dežela na posodo znesek 10.000 gld. Obresti tega izposojila ima plačevati tamošnji deželni kulturni fond. Ker je kranjski deželni zbor vlado prosil, naj mu za leto 1899. v ta namen podeli 50.000 gld., ker bi tudi dežela dala enak znesek, je iz tega razvidno, da se bo leta 1899. na Kranjskem znesek s 100.000 gld. razdelil v brezobrestna posojila.

Visoka zbornica! V celo enakih razmerah, v katerih se nahajajo vinogradniki na Kranjskem, so tudi v obilnem številu vinogradniki na Štajarskem. Sami so prerevni, nekateri čisto izsesani, in tako si sami ne morejo pomagati. Izdatnejšo pomoč morajo dobiti od kod drugod!

Koliko stori v tem obziru — saj je to vsem gospodom znano, Francoska, da se vinogradnikom pomore in koliko žrtvuje v ta namen tudi sosedna Ogerska! Naša državna polovica stori v tem obziru vse premalo. Razun tega imamo 2 državni postavi in sicer ono od 3. oktobra 1891, št. drž. zak. 150 in državno postavo od 28. marca 1892 št. 61, kateri se morata spremeniti. Med tem, ko potrebujejo vinogradniki nujne podpore že takrat, ko se je trtna uš v vinogradu zasledila, imajo vsled prve izmed imenovanih postav pravico do podpore šele potem, ko je vinograd pokončan in lastnik vinograda čisto ubožan. Ta določba se mora izpremeniti tako, da, kakor hitro se je v vinogradu našla trtna uš, ima vinogradnik tudi že pravico, zahtevati podporo. Posebno pa se mora postaviti iz leta 1892. spremeniti. Do zdaj sme država dati za brezobrestna posojila le toliko, kolikor da dežela. Država naj bi delila svoje podpore neodvisno od dežele. Dežele ne morejo — to vsakdo razumeva — toliko dajati, kakor država; vsaj ima država obilnejše dohodke. Radi tega se je predlagalo v zadnjem zasedanju državnega zbora, naj se te postavne spremenijo; toda ti predlogi se niso mogli obravnavati zavoljo znanih dogodkov v državnem zboru. Zavoljo tega si dovoljujem, sledeče predlagati: »V ta namen, da se morejo deliti brezobrestna posojila vinogradnikom, naj se odloči deželni zbor s 50.000 gld. in se ima prositi visoka vlada, da enak znesek podeli iz državnih sredstev«.

Na dalje: »Visoka vlada se prosi, da

milosti gorečo zahvalno molitev treh presrečnih src. — —

V bogati, veliki hiši kapitana Pavla je dičila najlepšo sobo krasna podoba sv. Jožefa, katero je izdelal eden izmed najbolj izurjenih umetnikov. Vsak dan je tu molila rodbina litanije sv. Jožefa in vsako sredo je gorela prod podobno obljubljena luč v srebrni dragoceni svetilki. In bilo je sreče in božjega blagoslova v hiši, Zlatica pa je obiskovala reveže in bolnike, obdarjevala jih z usmiljeno roko in navajala jih k češčenju velikega zagovornika ljudij, sv. Jožefa.

Poslovenil Ciriljev.

Smešnice.

O pustu, ko je bilo mnogo parov oklicanih, sta dva pijančka o zakonu tako modrovala: Bahukač: »Ali ti Pohorec znaš, kaj je zakon?« — Pohorec: »Da tenko po katizmu ne prašaj. Pa drugače ti zamorem povedati. — Zakon je z medom namazan križ in kadar se med obliže, ostane samo križ!«

Peter.

Oče: »Joško! Ali te ni sram, da si se v eni in isti reči že zdaj dvakrat lagal?« — Joško: »Ne zamerite, dragi oče, ali niste vi sami rekli, da tistemu se ne sme verjeti, ki se enkrat zlaže.«

ukrene potrebno, da se imenovani dve postavi od 3. oktobra 1891 in 28. marca 1892 spremenita v tem smislu, da dobivajo vinogradniki takoj brezobrestna posojila, kakor hitro se v njihovih vinogradih zasledi trtna uš in ne šele potem, ko je vinograd že popolnoma uničen in da država deli brezobrestna posojila vinogradnikom brez ozira na visočino donoskov, katere deli dežela«.

Da ta predlog utemeljim, si usojam na drobno primerjati prispevke, katere deli Štajarska vinogradnikom v primeri s prispevki sosednih dežel. Te številke so jako zanimive, in si usojam jih naznaniti visoki zbornici. Na Štajarskem se je leta 1897. od dežele in države skupaj razdelilo na brezobrestnih posojilih 40.000 gld. Vinogradov je v naši deželi 34.000 hektarov, 12.000 hektarov je že okuženih. Po tem takem odpade na eden hektar brezobrestnega posojila, da se okuženi vinogradi prenovijo: 3 gld. 30 kr. — Na Spod. Avstrijskem sta leta 1897. država in dežela skupaj razdelili 189.000 gld. Vseh vinogradov je na Spodnjem Avstrijskem 39.000 hektarov — okuženih 17.000 hektarov. Poprek se je tam na 1 hektar vinograda dalo 11 gld. brezobrestnega posojila; — pri nas le 3 gl. 30 kr. Zdajšnji deželni zbor kranjski je v ta namen dovolil 33.000 gld. Vinogradov imajo na Kranjskem 11.000 hektarov — okuženih je 8000 hektarov, na jeden hektar pride brezobrestnega posojila 8 gld. 50 kr. — pri nas le 3 gl. 30 kr.

Nikar se torej ne čudite mojemu predlogu, da se vsaj 50.000 gld. dovoli v ta namen.

Kakor sem že rekel, ima deželni zbor samo iz brežiškega okraja iz 1897. leta 463 nerešenih prošenj za brezobrestna posojila, katera naj se vendarle ugodno rešijo in na stotine prošenj bo skoraj gotovo sledilo še leta 1898.

Ko bi se samo tem 463 prošnikom iz brežiškega okraja ugodilo in le tem dala brezobrestna posojila, bi se samo za te potrebovala svota za 115.750 gld. Nasvet, da se določi 50.000 gld. deželnih sredstev v ta namen, je torej prej prenizek, kakor previsok.

Prosim torej, da se sprejmejo ti-le predlogi:

I.) Visoka vlada se pozivlje, naj se postava z dne 3. oktobra 1891 št. 150 v tem smislu spremeni, da je vinogradnik takoj opravičen, zahtevati brezobrestno posojilo, kakor hitro se je zasledila trtna uš v njegovem vinogradu;

II.) Visoka vlada se pozivlje, da potrebno ukrene, naj se postava z dne 28. marca l. 1892 št. 61 v tem smislu spremeni, da država, neodvisno od dežele vinogradnikom podeli brezobrestna posojila za prenovitev vinogradov, ki so okuženi od trtne uši;

III.) Kot brezobrestna posojila naj odloči deželni zbor za 1898. leto 50.000 gld. « —

Deželni glavar je vprašal zbornico, ali podpira te tri predloge ter izjavil, da se ne podpira. Deželni odbornik Franc grof Attems je nato odgovoril, da se leta 1897. prošnikom iz brežiškega okraja zato ni ustreglo, ker se je zadnja 4 leta v ta okraj največ brezobrestnih posojil podelilo. Tako je brežiški okraj največ dobil od tistih 100.000 gld., katere je ob svojem času štajarska hranilnica v ta namen podarila. Brežiški okraj je prejšnja leta sam več prejel, kakor vsi drugi okraji skupaj. Prihodnja leta se bo že deželni prispevek zopet zvikšal in pridejo zopet vinorejci iz brežiškega okraja na vrsto. — Poročevalec vinorejskega odseka, grof Stürgkh, se je tudi ustavljal predlogom poslanca Žičkarja. Torej obadva grofa: Attems in Stürgkh sta nasprotovala in cela zbornica — izvemši slovenske poslance — je glasovala proti temu, da se pomaga zdatnejše našim vinogradnikom, ki se nahajajo v silno žalostnem stanju. Na brezobrestnih posojilih se bo torej leta 1898. razdelilo od dežele 30.000 gld. in od države 30.000 gld., skupaj torej samo le 60.000 gld.